

1st International Conference on Management, Tourism and Technology (ICMTT)

November 12th & 13th, 2020 | Penang, Malaysia

بررسی تاثیر متقابل گردشگری سلامت و صلح بر همدیگر در جهان

آیات فاطمی اصل

مدیرعامل شرکت سلامتکده آیات طب ارونند

co.ayatiran@dmail.com

چکیده

گردشگری پس از صنعت نفت و خودروسازی، سومین صنعت بزرگ جهان به شمار می‌رود. این صنعت تاثیر بسزایی در درآمدهای ارزی کشورها دارد و به طور حتم در آینده‌ای نزدیک به صنعت اول جهان تبدیل خواهد شد. صنعتی که در جهت ارتقا و حمایت از این باوراست که هر گردشگر بالقوه «سفیر صلح» است. گردشگری همنشینی مردم با مردم است و به عنوان یک عامل مهم و تاثیرگذار در به هم نزدیک شدن انسان‌ها در دنیا مطرح است. گردشگری یعنی تقابل میان انسان‌ها و نه تقابل میان دولت‌ها. همچنین گردشگری و تروریسم در تضاد با یکدیگر هستند. هر جا تروریسم فعال باشد توریست آنجا را ترک خواهد کرد و هر کجا گردشگری حاکم باشد، تروریسم از آنجا بیرون رانده می‌شود. به همین خاطر گردشگری تنها صنعتی است که به طور مستقیم با صلح، آرامش و دوستی میان انسان‌ها و فرهنگ‌ها در ارتباط است. بنابراین گردشگری یعنی صلح و صلح یعنی گردشگری. در این بین گردشگری سلامت، در کنار رسالت اصلی خود که تامین سلامت جسمی و روحی روانی گردشگر است، می‌تواند در امر برقراری صلح و سازش میان ملت‌ها مثمر ثمر باشد.

واژگان کلیدی: تروریسم، جهان، سلامت، صلح، گردشگری.

1st International Conference on Management, Tourism and Technology (ICMTT)

November 12th & 13th, 2020 | Penang, Malaysia

مقدمه

گردشگری پدیده ای جهانی، چندبعدی و با اثراتی عمیق است که کشورهای جهان با بازگشایی مرزهای خود با آن روبرو می شوند. به عقیده ی بسیاری از محققان، گردشگری دارای پتانسیل اثرگذاری بر روابط بین الملل و ابزاری برای ترویج صلح در جهان است. گردشگری ابزاری مناسب برای روابط بین الملل و پاسخ توانمندی برای چالش های جهانی و تروریسم است. تنها صنعتی است که می تواند جامعه جهانی را در جهت صلح و دوستی و آرامش پیش ببرد. به همین علت هر فعالیتی که در این زمینه صورت گیرد فعالیت مثبت و سازنده ای محسوب می شود. گردشگری یکی از مهمترین پدیده های اقتصادی و اجتماعی دنیای مدرن است. گردشگران تجربیات و دانش نو را از تعامل با دیگر فرهنگ ها، مناطق و کشورها کسب می کنند. علاوه بر آثاری که این صنعت بر روی روابط بین الملل دارد، ابزاری مناسب و موثر برای انتقال ثروت و سرمایه از کشورهای توسعه یافته و غنی تر به کشورهای کمتر توسعه یافته و فقیر تر است.

در میان حوزه های مختلف گردشگری، گردشگری سلامت به دلیل قابلیت و مزیت های رقابتی از توجه زیادی برخوردار شده است. گردشگری سلامت، امروزه از رو به رشد ترین بخش های صنعت گردشگری جهان است که باعث شده است سازمان های دست اندر کار و کشورهای علاقمند به توسعه گردشگری توجه خود را به این بخش از صنعت توریسم جلب و برای آن برنامه ریزی کنند. (توکلی، ۱۳۹۵)

2

روش تحقیق

مقاله حاضر به روش علمی مروری تهیه شده است.

یافته ها

امروزه صنعت گردشگری اهمیت فراوانی برای جوامع توسعه یافته و در حال توسعه دارد و مزایا و اهمیت آن انکارناپذیر است. از گردشگری به عنوان صنعت بدون دود یاد می شود. سهولت سفر و توسعه ابزارهای ارتباط جمعی باعث آشنایی مردم یک سرزمین با سرزمین، فرهنگ، دین، مردمان و ... دیگر شده است. گردشگری نیرویی است برای ایجاد صلح میان مردم جهان و درک بهتر فرهنگ ها. تاثیرات متقابل حادث شده از تماس مستقیم فرهنگ ها سبب مدارای فرهنگی، مذهبی، و ... می شود. گردشگری دارای پتانسیل اثرگذاری فراوانی بر روابط بین الملل و ابزاری جهت ترویج صلح در جهان است. گردشگری نه تنها از صلح بهره می برد بلکه خود نیرویی حیاتی برای گسترش صلح در بین ملتهاست.

این صنعت تلاش دارد دلایل اساسی که باعث ایجاد خشونت میان کشورها می شود را کاهش دهد. (Kelly، ۲۰۰۶) صنعت گردشگری به عنوان یکی از بزرگترین صنایع جهان، در سالهای اخیر رشد چشمگیری داشته است. این امر برای کاهش بیکاری، افزایش رشد اقتصادی، کمک به حفظ منابع طبیعی و تبادل فرهنگی بسیار مفید بوده است. (Honey & Gilpin، ۲۰۰۹)

وقتی مردم مکررا به سراسر جهان سفر می کنند افراد جدید، فرهنگ ها، ارزش ها و ... را می شناسند. این تجربه قادر است درک متقابل میان افراد را افزایش دهد. بعلاوه زمینه های فرهنگی، چنین سفرهایی از نظر اقتصادی و سیاسی نیز به نفع کشور

اولین کنفرانس بین المللی مدیریت، گردشگری و تکنولوژی

پنانگ، مالزی ۲۲ و ۲۳ آبان ۱۳۹۹

1st International Conference on Management, Tourism and Technology (ICMTT)

November 12th & 13th, 2020 | Penang, Malaysia

میزبان است . (Amore ، ۱۹۸۸)

البته دیدگاهی نیز وجود دارد که عقیده اش بر این اینست که گردشگری تولید کننده صلح نیست بلکه بهره مند از صلح است . زیرا این امر تنها در مناطقی که آرامش و صلح در آن برقرار است قابلیت اجرایی دارد و در مناطق جنگی گردشگری وجود ندارد و یا بسیار کاهش یافته است . با این حال طرفداران گردشگری عقیده دارند این صنعت می تواند از خشونت پیشگیری کند . برای این هدف بایستی سه بخش بدرستی با هم کار کرده و هماهنگ شوند . اولین بخش جوامع میزبان هستند که باید بر کیفیت خدماتی که به گردشگر ارائه می دهند بیشتر تمرکز کنند و باید مسئولیت محافظت از محیط اطراف خود را بر عهده داشته باشند . دومین بخش دولت ها هستند که بایستی زیرساخت های لازم را در دسترس قرار دهند و سازوکارهای نظارتی موثر و اساسی را برای محافظت از این صنعت به کار بگیرند . و سرانجام سومین بخش ذینفعان خارجی هستند که بایستی از ابتکارات محلی از طریق سرمایه گذاری حمایت کنند یا حمایت لازم را که برای رشد صنعت گردشگری لازم است را ارائه دهند . این شبکه گسترده می تواند فرصت های شغلی مناسبی را برای لایه های مختلف جامعه فراهم کند . (Honey & Gilpin ، ۲۰۰۹)

درآمدزایی منجر به افزایش سرانه می شود و این یکی از عوامل پیشگیرانه است که از اختلافات داخلی پیشگیری می کند . به ویژه درآمد کم در جامعه نابرابری می آورد بخصوص اگر این اختلافات بر اساس خطوط قومی باشد می تواند ناآرامی های اجتماعی را بیشتر کند . بنابراین اختلافات در درآمد می تواند جوامع را به سمت نابرابری بیشتری سوق دهد و مدت زمان جنگ های داخلی را تراسیم کند . (partners & Collier ، ۲۰۰۴)

به همین دلیل ، میتوان ادعا کرد گردشگری یک گزینه آینده نگر برای کشورهای در حال توسعه است تا خطرات قریب الوقوع درگیری های داخلی را کاهش دهد.

صلح مفهومی ذهنی و واژه ای ناملموس است و نه تنها به صلح و آشتی در بین ملت ها ، بلکه به برقراری صلح میان گروه ها ، جوامع ، افراد و انسان ها و طبیعت اشاره می کند . (Sarkar & George ، ۲۰۱۰)

سابقه پژوهش :

سابقه مطالعات صورت گرفته در زمینه گردشگری به عنوان ابزاری برای گسترش صلح به ۳۰ سال قبل برمیگردد . اولین نمونه آن برگزاری کنفرانس امنیت و همکاری اروپا در هلسنکی بود ، که با چارچوبی مشخص به گردشگری به مثابه وسیله ای برای گسترش صلح نگرین شده . (ضرغام بروجنی ، ۱۳۸۹)

بدون شک یکی از موثرترین وسیله ها برای ایجاد درک متقابل و هماهنگی بین مردم و ملتها ، گردشگری است . گردشگری فرهنگی است که موجب قدردانی فرهنگی از مردم سرزمینهای مختلف می شود . شناخت تاریخ ، سنت ها ، زبان ، آداب و رسوم و ارزش های یک سرزمین ، موجب می شود تا تفاوت های میان ملت ها آشکار شده ، درک متقابل صورت بگیرد و احترام ها افزایش یابد . به موازات این شناخت ، درگیری و تنش های میان ملتها به مرور از میان برداشته خواهد شد . درواقع ابتکارات گردشگری مروج صلح و ابزار کاهش منازعات خواهد بود . اهمیت این موضوع بقدری زیاد است که سازمان ملل روز ۲۷ سپتامبر را به نام روز جهانگردی و گردشگری نامگذاری کرده است . همین نامگذاری می تواند تا حدود زیادی بیانگر میزان اهمیت و جایگاه این صنعت در هر کشور باشد . گردشگری پایه های ارتباط بین المللی و به تبع آن صلح را در میان کشورها پی ریزی می کند و یا آنها را تقویت می نماید . با گذر زمان و پیشرفت این صنعت، گردشگری از حالت عام خارج شده و به شاخه های تخصصی نظیر گردشگری فرهنگی، گردشگری ورزشی، گردشگری ماجراجویانه، گردشگری مذهبی، گردشگری سلامت و غیره تقسیم شده است. گردشگری

1st International Conference on Management, Tourism and Technology (ICMTT)

November 12th & 13th, 2020 | Penang, Malaysia

سلامت و توریسم درمانی یکی از حوزه هایی است که می تواند نقشی بسزا در جهت توسعه گردشگری ایفا نماید و دامنه ای گسترده را شامل می شود .

امروزه ارتباط توسعه اقتصادی با رشد بهداشت و درمان به خوبی اثبات شده است . در رویکردهای جدید تنها بخش سلامت نیست که از رشد اقتصادی بهره می گیرد بلکه خود می تواند مزیت های اقتصادی را برای کشورها بوجود آورد . صنعت گردشگری همواره تحت تاثیر اجتماع و مبتنی بر تعاملات بین مردم است. برای توریسم درمانی که گاهی از آن با عنوان توریسم سلامت و یا گردشگری سلامت نام برده می شود، تعاریف گوناگونی بیان شده است. اگرچه تعریف واحد برای گردشگری سلامت وجود ندارد ، اما سازمان جهانی گردشگری (WTO) به طور خاص، گردشگری سلامت را چنین تعریف می کند : استفاده از خدماتی که به بهبود یا افزایش سلامتی و افزایش روحیه فرد (با استفاده از آب های معدنی ، آب و هوا یا مداخلات پزشکی) منجر می شود و در مکانی خارج از محل سکونت فرد – که بیش از ۲۴ ساعت است – به طول می انجامد.

مقوله ی گردشگری سلامت فراتر از گردشگری درمانی است. شعار جهانی توریسم سلامت، امکانات و خدمات در حد کشورهای جهان اول یا پیشرفته و قیمت ها و هزینه ها در حد کشورهای در حال توسعه و جهان سوم است. گردشگری سلامت، امروزه از اهمیت و جایگاه ویژه ای در بین تمامی کشورهای دنیا برخوردار است. ارتقای صنعت گردشگری سلامت با توجه به ظرفیت های نهفته آن برای رونق اقتصادی کشور و به ویژه افزایش فرصت های شغلی از جمله اولویت های طرح های توسعه هر کشوری به شمار می رود.

4

این صنعت به عنوان صنعتی درآمدزا و نجات دهنده برای کشورهای مختلف تبدیل گشته به طوری که درآمدهای حاصل از آن در برخی کشورها چندین برابر درآمدهای سرشار نفتی کشورهای دیگر است. گردشگری سلامت ، امروزه از رو به رشد ترین بخش های صنعت گردشگری در جهان است که به دلیل کم هزینه بودن ارائه خدمات درمان در کشور ایران ، از بهترین وجوه توسعه اقتصادی به شمار می آید و فرصتی مناسب جهت ارائه خدمات پزشکی به گردشگران و نیز ایجاد رضایتمندی در بیماران خارجی مراجعه کننده به کشور ، جهت درمان برای ارتقاء اعتبار و اقتصاد کشور است . در واقع گردشگری سلامت می تواند یکی از حوزه های موثری باشد که تلاش فعالان این حوزه ، سهم بسزایی در برقراری صلح و ثبات شرایط دارد .

اثرات گردشگری :

اکثر محققین تصدیق می کنند که گردشگری از نظر محیطی ، اقتصادی ، اجتماعی و نتایج سیاسی بسیار حائز اهمیت است . گردشگری پتانسیل قابل توجهی برای ارائه تصویری مثبت از ملت ها ، ایجاد زمینه برای روابط مثبت در سطح فردی و دولتی دارد . از طریق دخالت در فرآیند سیاست داخلی بر روابط بین الملل تاثیر می گذارد .

-ارتقا درک بین المللی

-همکاری بین ملت ها

-حفاظت از محیط زیست و حفظ تنوع زیستی

-تقویت فرهنگ ها و ارزش گذاری میراث

-توسعه پایدار

-کاهش فقر و بیکاری

-بهبود تنش ها و درگیری ها

1st International Conference on Management, Tourism and Technology (ICMTT)

November 12th & 13th, 2020 | Penang, Malaysia

گردشگری عاملی برای نزدیکی فرهنگ ها

گردشگری فرصتی برای آموزش افراد درباره فرهنگ ها و محیط های دیگر به علاوه میراث ملی خود و اغلب تفاوت های سیاسی و ایدئولوژی فریبنده و کاهش نگرش های متعصبانه ، یعنی رسیدن به تعامل و ارتباطات میان فرهنگی را فراهم می کند. (Allen & partners ، ۲۰۰۸)

گردشگری عاملی برای ارتقای سطح دانش

تحصیلات و آموزش پایه و اساس توسعه منابع انسانی در حوزه گردشگری است . امروزه توسعه صنعت گردشگری در گرو ارائه خدمات با کیفیت و رضایتمندی مشتریان از مقصد است .
آموزش عاملی مهم و تعیین کننده برای ارتقای فرهنگ مدنی و مشارکت در سیاست های دموکراتیک است . (Glaeser & partners ، ۲۰۰۶)

گردشگری و سلامتی جدایی ناپذیر هستند زیرا افراد از طریق سفر می توانند هم از نظر روحی و هم از نظر جسمی استراحت کنند . مردم از کشوری به کشور دیگر برای دستیابی به این مهم سفر می کنند . حال نکته بسیار قابل توجه و با اهمیت ، شرایط سیاسی و فرهنگی و ... کشور میزبان می باشد ، اگر کشوری دارای مناقشات سیاسی ، درگیری و تنش داخلی و خارجی باشد و نتواند امنیت جانی و روحی مردمش را فراهم کند مسلماً در جذب گردشگر نیز ناتوان خواهد بود .

5

امنیت از جمله موارد بسیار مهمی در لیست اولویت های گردشگران جهت انتخاب کشور مقصد می باشد . کشوری که در تامین امنیت و آرامش ناتوان باشد مبرهن است در جذب گردشگران نیز با مشکلات فراوانی روبرو است . درست است که تامین ثبات و امنیت کشور بر عهده دولتمردان است اما فعالان حوزه گردشگری با ابتکارات خود می توانند صلح را تقویت نمایند . آنها بایستی جلساتی با دولتمردان و حافظان امنیت کشور خود منعقد کرده ، درخواست ها و راهکار های پیشنهادی خود را ارائه دهند . مناسبات جهانی و منطقه ای در این صنعت بسیار حائز اهمیت است . تفاهم نامه های تجاری دو یا چند جانبه در تقویت مبادله بیمار بسیار موثرند .

موانع فراوانی از جمله مقررات بروکراتیک رواید ، گمرک ، اقامت ، .... از اثر چنین تفاهم نامه های می کاهد که امنیت آن کشور نیز جز یکی از موارد مهمی است که می تواند سد راه انعقاد چنین تفاهم نامه هایی باشد . جذب فعال بیماران بین المللی تاثیرات بخشی و فرابخشی متنوعی می تواند داشته باشد که با توجه به ساختار نظام تندرستی و نوع و نحوه ارائه خدمات از لحاظ چگونگی و گستردگی متفاوت می باشند . اما بهرحال گردشگری به عنوان نوعی صادرات در بهبود تراز تجاری ، ابزاری در بهبود شرایط اشتغال و بیکاری ، اهرمی در بخش بهداشت و درمان و خدمات جنبی مانند حمل و نقل بسیار موثر است .

توسعه ظرفیتهای ارائه خدمات بین المللی چهره ای امن و ایمن از کشور میزبان را در ذهن گردشگران ترسیم نموده و به رشد و توسعه صنعت گردشگری می انجامد . از موانع بزرگ بر سر راه صنعت گردشگری ، دیدگاه برخی از گردشگران خارجی نسبت به وضعیت ایمنی و لزوم تامین امنیت برای گردشگران و جهانگردان در کشورها است . این نگرش منفی که با تبلیغات منفی کشورها نسبت به یکدیگر و فضا سازی های منفی و تلاش برای ارائه چهره ای خشن از کشور میزبان ملازمه دارد ، بر حجم نگرانی های بر خی از گردشگران قبل از ورود به کشور میزبان می افزاید . در اینجا نقش فعالان این حوزه آشکار می شود . آنها بایستی تمامی تلاش خود را بکار بگیرند تا کشورهای رقیب و معاند با آنها نتواند تصویری نادرست از کشورشان را ترسیم کنند و ملت ها را از ورود به آنجا منع کنند . فعالان صنعت گردشگری و به ویژه گردشگری سلامت بایستی نمایی صحیح و واقعی را از منطقه خود را برای مردم دیگر کشورها ترسیم کنند تا گردشگران با خیالی آسوده بتوانند به آنجا سفر کنند .

1st International Conference on Management, Tourism and Technology (ICMTT)

November 12th & 13th, 2020 | Penang, Malaysia

بحث و نتیجه گیری

نتایج حاصل از بررسی دقیق اثرات و نتایج گردشگری نشان می دهد که این صنعت بر شاخص های افزایش تولید داخلی ، افزایش تعداد گردشگران یک کشور ، کاهش دشمنی با سایر کشورها ف کاهش بیکاری و فقر ، ایجاد روابط مثبت و دوستانه با کشورهای دیگر بخصوص کشورهای همسایه و در پی آن جذب سرمایه گذاری خارجی ، تاثیر گذار است . علاوه بر آن گردشگری بر میزان جرم در جامعه ف احتمال وقوع جرم در جامعه ، انجام عملیات های تروریستی و دیگر جرائم اثرگذار است .

بعبارتی گردشگری صلح را تقویت می کند ، از درگیری ها و تنش ها جلوگیری می کند ، این صنعت صلح جهانی است . با توجه به تنوع جغرافیایی و شرایط اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی کشورهای مختلف ، هرکدام دارای جاذبه های متنوعی نیز هستند رشد گردشگری می تواند توسعه پایدار کشورها را در پی داشته باشد . امروزه کشورها با استفاده از ابزارهای فرهنگی سعی در شناساندن فرهنگ خود و یافتن ارزشهای مشترک بین کشورها دارند که این صنعت یکی از ابزارهای مهم در این فعالیت می باشد . صلح به طور کلی به عنوان پیش شرط توسعه صنعت گردشگری تلقی می شود . گرچه گردشگری به خودی خود خطر درگیری را در کشورهایی که بیشتر در معرض خشونت قرار دارند را از بین نمی برد اما بسیار کمک کننده می باشد . در نتیجه گردشگری نه تنها به عنوان ابزاری برای توسعه اقتصادی مهم است بلکه ممکن است نقشی مهم و موثر در برقراری صلح داشته باشد .

6

منابع

توکلی ، نونا (۱۳۹۵) . بررسی و اولویت بندی عوامل موثر بر جذب توریسم سلامت ، مجله علمی سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران ، دوره ۳۴ ، شماره ۱ ، ۶۹-۷۶

Ian Kelly. Introduction to Peace through Tourism, IIPT Occasional Paper No.1,2006,<http://www.iipt.org/educators/OccPap01.pdf>

Martha Honey, Raymond Gilpin. Special Report on "Tourism in the Developing World: Promoting Peace and Reducing Poverty". (Washington DC: United State Institute of Peace, 2009) link

J. D' Amore, Tourism A Vital Force for Peace, Tourism Management volume.1988

Paul Collier, Anke Hoeffler & Mans Soderbom. On the Duration of Civil War, Centre for the Study of African Economies, Department of Economics, University of Oxford. Journal of Peace Research 2004<http://jpr.sagepub.com/cgi/content/abstract/41/3/253>

Sarkar, S. K., & George, B. P. (2010). Peace Through Alternative Tourism Case Studies From Bengal, India. The Journal of Tourism and Peace Research,

1 (1), 27-41.

ضرغام بروجنی ، حمید (۱۳۸۹) برنامه ریزی توسعه جهانگردی رویکردی هم پیوند و پایدار ، تهران : هنگامه

Allen, M. D., Edgell, D., Smith, G., & Swanson, J. R. (2008). Political and foreign policy implications of tourism. In M. D. Allen, D. Edgell, G. Smith, & J. R. Swanson, *Tourism Policy and Planning* (pp. 141-180). Butterworth-Heinemann.

اولین کنفرانس بین المللی مدیریت، گردشگری و تکنولوژی

پنانگ، مالزی ۲۲ و ۲۳ آبان ۱۳۹۹

1st International Conference on Management, Tourism and Technology (ICMTT)

November 12th & 13th, 2020 | Penang, Malaysia

Glaeser, E. L., Ponzetto, G., & Shleifer, A. (2006). Why Does Democracy Need

Education? Cambridge: National Bureau Of Economic Research.